

ÎNREGISTRĂRILE AUDIO-VIDEO CA MIJLOC DE PROBĂ ÎN PROCESUL CIVIL

Evelina DESCALUI,
Facultatea Drept

CZU: 347.94:681.84

e.descalui@gmail.com

Acest articol are drept scop analizarea înregistrărilor audio-video ca mijloc de probă în procesul civil. Actualitatea temei este conturată, mai cu seamă, în contextul progresului tehnico-științific, când suntem monitorizați tot mai mult, iar ingerințele în viața privată se atestă a fi tot mai frecvente. În debutul acestui articol, țin să menționez că spre deosebire de Codul de procedură civilă din 1964 [1], actualul Cod prevede la art. 117, alin. (2) [2] printre mijloacele de probă și înregistrările audio-video, ceea ce admite a le cataloga drept relativ noi.

În scopul familiarizării cu noțiunile fundamentale pentru acest subiect, intenționez să relev că *înregistrarea audio* este considerată informația sub formă de sunete sau combinații de sunete, percepute de om cu ajutorul organelor auditive, care este imprimată pe suport material și poate fi reprodusă cu utilizarea mijloacelor tehnice, difuzând informația în modul în care a fost creată [3].

În ceea ce privește *înregistrarea video*, aceasta reprezintă informația vizuală și, totodată, fonograma imprimată pe unul sau pe mai multe suporturi materiale interdependente, având caracteristica posibilității reproducerii lor cu ajutorul mijloacelor tehnice [4, p. 27].

De moment ce au fost clarificate aspectele ce țin de definirea noțiunilor cheie, este oportun de a evidenția trăsăturile înregistrărilor audio-video ca mijloc de probă, după cum urmează: a) informația este inclusă pe un suport material (mijloc de probă) de orice natură care permite stocarea acesteia – art. 146 alin. (1) Cod de procedură civilă (în continuare CPC); b) înregistrările oferă posibilitatea de audiere sau vizualizare a informației stocate [4, p. 27]; c) conține informație care are importanță pentru soluționarea justă a cauzei; d) proba trebuie să fie obținută în mod legal [5, p. 15].

În cele ce urmează, este prielnic de a evidenția că pentru înregistrările audio-video se aplică regulile generale de prezentare, cercetare și apre-

ciere a probelor. În acest context, o atenție deosebită se cere a fi acordată art. 146, alin. (1) CPC, care enumeră trei condiții respectarea cărora este necesară pentru asigurarea veridicității mijloacelor de probă. Prin prisma acestei norme, persoana care prezintă o înregistrare audio-video este obligată să indice cine a efectuat înregistrarea, timpul și condițiile înregistrării, toate acestea făcându-se în scopul protecției dreptului la viață privată și secretul corespondenței (art. 28, art. 30 Constituția RM [6] + art. 8 CEDO [7]), fiind admisibile doar înregistrările care au fost făcute în mod deschis [5, p. 16]. Cercetarea înregistrărilor audio-video presupune reproducerea acestora cu ajutorul oricărui aparat special, prin audierea înregistrărilor audio și, respectiv, vizionarea înregistrărilor video, ulterior desfășurându-se audierea explicațiilor participanților la proces pe marginea înregistrărilor reproduse în ședința de judecată [8, p. 7].

Un interes sporit îl prezintă înregistrările audio-video ascunse, care sunt intenționat organizate în condiții clandestine, în privința anumitor persoane care au tangență cu procesul [9, p. 365]. Potrivit regulii generale, reflectate la art. 146, alin. (2) CPC: „*Nu poate servi ca probă înregistrarea audio-video ascunsă dacă nu este permisă prin lege.*” De la regula enunțată există anumite excepții prin care nu se aduc ingerințe vieții private, cum ar fi: situația în care prin mijloacele secrete sunt făcute înregistrări ce nu prezintă altceva decât ceea ce poate auzi sau vedea orice individ, în locuri publice; ipoteza în care persoana se înregistrează benevol și transmite conștient înregistrările sale la alți oameni [5, p. 16]; înregistrarea efectuată de un detectiv - art. 6, alin. (1), lit. b) din Legea nr. 283/2003 privind activitatea particulară de detectiv și pază [4, p. 28].

Pentru a cimenta partea teoretică expusă anterior, este prielnic de a ilustra cum aceasta se aplică în practică [10]. Facând o incursiune în jurisprudență națională, din dosarul nr. 3a-1893/16, se desprinde că în martie 2015, un colaborator al poliției a solicitat instanței de judecată anularea ordinului de concediere ce a avut ca temei o înregistrare video, prin care acesta a fost înregistrat în secret, primind un favor în sumă de 100 de lei [11]. Cu toate că reclamantul a invocat art. 146 CPC, alin. (2), declarând că înregistrarea video este montată, Instanța însă a ținut cont de această probă și a administrat-o. Un secund exemplu ține de avantajul utilizării camerei video de către bicicliști. Înregistrările video din spații publice sunt legale, deci bicicliștii nu trebuie să își facă griji referitor

la utilizarea zilnică a camerei video. Pentru a putea folosi înregistrarea video ca probă într-un proces, aceasta trebuie să fie însoțită de un certificat doveditor, care demonstrează că aceasta nu a fost modificată sau denaturată [12].

Concluzionând toate cele expuse supra, consider că pentru a garanta respectarea condițiilor prevăzute în art. 146 CPC, ar fi oportun ca cererea de prezentare a înregistrărilor audio-video în instanța de judecată să fie făcută în formă scrisă. Adicional, intenționez să vin cu o propunere de lege ferenda, și anume, includerea martorilor în categoria subiecților care pot face declarații privitor la înregistrările audio-video, deoarece aceștia ar putea relata anumite circumstanțe importante ale cauzei care ar facilita elucidarea unor aspecte. Acest amendament ar putea fi realizat prin suplینirea art. 226 CPC cu alin. (3)¹.

Surse bibliografice:

1. Codul de procedură civilă aprobat prin Legea R.S.S. Moldovenești din 26 decembrie 1964. Publicat în *Veștile Sovietului Suprem al R.S.S. Moldovenești*, 1964, nr. 36, art. 81. Abrogat prin Legea nr. 227 din 05.06.2003 cu privire la punerea în aplicare a Codului de procedură civilă al Republicii Moldova. Publicat: 12.10.2003 în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 111- 30 115/453.
2. Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225 din 30.05.2003, Publicat: 03.08.2018 în *Monitorul Oficial*, nr. 285-294, art. 436, [citat: 16.02.2022]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=129218&lang=ro.
3. Комментарий к Гражданскому процессуальному кодексу Российской Федерации. Под. общ. ред. Л. В. Тумановой. Москва: Проспект, 2015, с. 184.
4. PRISAC, A. *Înregistrările audio-video în procesul civil (domeniu, competență, procedură)*, [citat: 19.02.2022]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/26-30_20.pdf
5. CHIFA, F. *Înregistrările audio-video ca mijloc de proba în procesul civil*, [citat: 20.02.2022]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/16-19_23.pdf
6. Constituția Republicii Moldova nr. 1 din 29.07.1994, Publicat: 29.03.2016 în *Monitorul Oficial* nr. 78, art. 140, [citat: 20.02.2022].

Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=128016&lang=ro

7. Convenția Europeană a Drepturilor Omului semnată la 04.11.1950, în vigoare din 03.09.1953, ratificată de Republica Moldova la 24.07.1997, [citată: 19.02.2022]. Disponibil: https://www.echr.coe.int/documents/convention_ron.pdf
8. ЧВАНКІН, С., А., *Аудіо-та відеозаписи як різновид електронних доказів у цивільному процесі*, [citată: 21.02.2022]. Disponibil: http://www.pjv.nuoua.od.ua/v1-2_2019/7.pdf
9. Гражданский процесс. Общая часть, учебник под. общ. ред. Беловой Т. А., Колядко И.Н., Юркевича Н.Г., изд. Амалфея, Минск: 2001.
10. <https://www.juridice.ro/686114/minuta-de-practica-neunitara-in-registrarea-audio-a-unei-discutii-intre-salariat-si-reprezentantul-angajatorului-fara-acordul-persoanei-inregistrate-poate-fi-mijloc-de-proba.html>, [citată: 23.02.2022].
11. http://jurisprudenta.csj.md/db_col_civil.php, [citată: 22.02.2022].
12. <https://lexlaw.co.uk/solicitors-london/recorded-conversations-court-admissibility-evidence-confidentiality-disclosure-legal-advice/>, [citată: 19.02.2022].

Recomandat
Iona JOSANU,
magistru în drept, lector universitar